

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΓΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΑ ΤΡΟΜΕΡΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΟΚΤΟΡΟΣ ΧΕΡΤΜΑΝ

Στις παραμονές μιās νέας αίματοχυσίας. Μιά έφιαλτική νύχτα στο Βερολίνο. Το σατανικό έργαστήριο του δόκτορος Χέρτμαν, στον πύργο του κόμητος τής Φλάνδρας. Ένα έγκληματικό πείραμα. Τα τραγικά θύματα τών ασφυξιογόνων. Το παράπονο ενός γάλλου ταγματάρχη. Μια άνατριχιαστική σελίδα από τ' «Απομνημονεύματα» τής Άννας-Μαρίας Λεσερ κλπ.

ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ στις παραμονές ενός παγκοσμίου, τρομαχτικού πολέμου. Όλα τὰ κράτη προπαρασκευάζονται για ν' αντιμετώπισουν την άποτροπή αίματοχυσίας. Τα χημικά έργαστήρια, τὰ εργοστάσια πυρομαχικών, τὰ ναυπηγεία κι' δόκλιμος ή βιομηχανία του πολέμου θρίσκειτ' σέ πυρετώδη κίνησι. Ο πόλεμος έρχεται. Μάταια ή Κοινωνία τών Έθνών αγωνίζεται να κρατήσει τὰ προσήματα. Η άτελεότητες συζητήσεις τών μελών της δέν έχουν κανένα αποτέλεσμα. Η ανθρωπότης προχωρεί με γρήγορο θήμα προς την καταστροφή. Ο θάνατος, ο άπαισιος θάνατος έτοιμάζεται ν' άρπάξει τις χιλιάδες τών θυμάτων του που θά πέσουν... ήρωικά στά πεδία τών μαχών και θά δηλητηριασθούν σάν ένοχλητικά ζώα από τὰ δηλητηριώδη αέρια!

Η ειρήνη, έγινε πειά μία λέξι δίχως σημασία. Και ο κόσμος, όλ' αυτό το πλήθος τών ανθρώπων που εργάζονται για να κερδίσουν τὸ ψωμί τους, άρχισε νά συνηθίζει στην ιδέα, ότι μόνον ο πόλεμος θά τους σώσει από τή δυστυχία. Στην 'Ιταλία άπάργει ένας άπερίγραπτος ένθουςιασμός. Στην 'Αγγλία και τήν Γαλλία το ίδιο. Και οι στρατιώτες που φορτώνονται άγγελιδόν στά καράβια για νά μεταφερθούν στην έφιαλτική 'Ερυθραία, τραγουδούν πατριωτικά θούρια και έχουν τήν έλπίδα τής νίκης. Κανείς δέν ξέρει, ότι ή έπιτυχία τών «έπιχειρήσεων» εξαρτάται από τὰ χημικά μέσα και τὸ πυκνό δίχτυ τής κατασκοπείας. Όλοι πιστεύουν σὸν ήρωισμό και στην ανδρεία τους. Είμαστε άκριβώς στην ίδια ψυχική κατάσταση τών παραμονών του φοβερού αίματοκυλισματος του παγκοσμίου πολέμου. Κι' αυτή άκριβώς ή έποχή κάνει έπικαιρο τὸ ακόλουθο απόσπασμα τών «Απομνημονεύματων» τής φρουλάν Ντόκτορ. Σας τὸ μεταφράζουμε, γιατί, μά τήν αλήθεια, είναι πολύ χαρακτηριστικό:

«Στις δώδεκα ή ώρα τή νύχτα, ένα παράρτημα τών «Απογευματινών Νέων» τὸ Βερολίνο, γράφει ή πασίγνωστη κατάσκοπος, άναστάτως τους κατοίκους τής γερμανικής πρωτεύουσας. Η φωνές τών έφημεριδοπωλῶν, τάραξαν τήν εὐθυμία τής νύχτας, άφηναν συγκινημένους τούς ανθρώπους και ήλεκτρίζαν τήν ατμόσφαιρα. Μιά όγκώδης διαδηλώσις κατέβαινε προς τ' άνάκτορα τὸ Κάιζερ. Οι φιλήσυχοι άστυ κοινούσαν έξαλλοι τώρι τὰ χέρια τους και με μια έκφρασι παραφροσύνης στά μάτια φώναζαν κάθε τόσο:

— Ζήτω ο Αυτοκράτωρ! Ζήτω ο πόλεμος.

Κι' αυτή ή διαδήλωσις σιγά-σιγά, μεγάλωνε και γινόταν ένας τρικυμισμένος ώκεανός, μία τρομαχτική ανθρώπινη μάζα που παραληρούσε από ένθουςιασμό. Κάθε αξιωματικός γινόταν αντικείμενο θερμών πατριωτικών έκδηλώσεων. Κι' ή μουσική του δήμου άναγκάσθηκε νά συνοδεύσει αυτήν τήν μάζα τών παραφρόνων, παλαιώνοντας διαρκώς τὸν έθνικό ύμνο.

Στή μία ή ώρα, μία τηλεφωνική πρόσκλησι, μ' έκανε νά έπισκεφθῶ τὸ έργαστήριο του δόκτορος Χέρτμαν, που θρίσκό-

σαν σ' ένα διαμέρισμα του πύργου του κόμητος τής Φλάνδρας. Ο δόκτωρ Χέρτμαν, ο διάσημος χημικός τής Γερμανίας, ήταν ένα λεπτό κι' άσθενικό γεροντάκι, με δυο μικρά μουσικά μάτια και μία φυσιογνωμία πιθήκου. Τρεις μήνες τώρα είχε κλεισθί σ' αυτόν τὸν πύργο και μ' άπόλυτη μυστικότητα είχε άφοσιωθεί στίς μελέτες του, με τήν έγκρισι του Αυτοκράτορος. Και έκείνο τὸ θρόδυ, που ο κόσμος στους δρόμους είχε ένθουςιασθί από τήν ειδησι του πολέμου, με είχε καλέσει μαζί με δέκα άλλους έμπιστους φίλους του για νά παρευρεθώμεν στά πειράματά του.

Όταν μπήκα σὸ έργαστήριό του είδα πως είχαν έρθει κιόλας τρεις στρατηγοί, ένας άνώτερος υπάλληλος του ύπουργείου τών Στρατιωτικών, ο ύπασπιστής του αυτοκράτορος και πέντε άλλοι αξιωματικοί του κράτους. Όλοι κρατούσαν τήν άναπνοή τους και παρακολουθούσαν τὸν Χέρτμαν που τὸν άνέπνευσαν τὰ σχέδιά του, μία νέα, δηλαδή, τρομαχτική έφευρεσί του. Οι περισσότεροι, όμως, δυσπιστούσαν στά λόγια του. Δέν μπορούσαν νά έξηγήσουν πως μπορούσε ένας ολόκληρος στρατός νά διαλυθί. Τότε ο Χέρτμαν για νά τους άποδείξει τήν αλήθεια τών ισχυρισμών του είπε στους θυθούς του νά θγάλουν τὸ δερμάτινο σέπασμα ενός μεταλλικού τραπέζιου. Πάνω σ' αυτό όφηνχε μία τεράστια γυάλα, πλάι σ' αυτή ένα γυάλινο κουτί και στην άκρη τὸ ένα περιέργο μηχανήμα! Ο παράξενος έπιστήμων πλησίασε κοντά σὸ τραπέζι και μὰς έξήγησε:

— Πρέπει νά διατηρήσετε τήν ψυχραιμία σας. Θά παρακολουθήσετε τήν άγωνία ενός ζώου. Δυστυχώς ή έπιστήμη για τις προόδους της χρησιμοποιεί αυτά τ' άθώα πλάσματα. Μά τί νά γίνει; Όλα πρέπει νά τὰ κάνουμε για τὸ καλό τής Γερμανίας.

Και σ' ένα νεύμα του οι βοηθοί του έκλεισαν σὸ γυάλινο κουτί μι γάτα. Τὸ ζῶο έξαγριώθηκε. Προαισθανόμενος τὸ τέλος του, άρχισε νά ούρλιαζε και προσπαθούσε νά ξεφύγῃ από τὸ κουτί.

— Τὸ θέλετε πόσο ζωηρό είνε, παρετήρησε ο δόκτωρ. Τώρα προσέξτε. Θά τὸ περάσω σὸ θάλαμο τών παρατηρήσεων.

Και πίεςε ένα ήλεκτρικό κουμπί. Τήν ίδια στιγμή υπεχώρησε τὸ γυάλινο φράγμα και ή γάτα πήδησε μέσα σὸ άλλο γυάλινο κιβώτιο. Έτσι θρέβηκε φυλακισμένη.

Έμεις πλησιάσαμε πὸ κοντά για νά παρακολουθήσουμε τὴν θά έκανε τώρα ο Χέρτμαν. Έκείνο, όμως, που πρόσεξα, ήταν ότι ή φυσιογνωμία του είχε πάρει μία σατανική έκφρασι.

— Και τώρα, μὰς είπε, εἰς άρχίσουμε τὸ πείραμα.

Και πίεςε τὸ περιέργο μηχανήμα, που σὰς άνέφερα. Είπαμε τότε ένα λευκό κοινὸ νά γεμίσι τὸ γυάλινο κιβώτιο. Η γάτα έτρεχε σάν λυσασμένη, δέχια κι' άριστερά, κυλιόταν κατὰ τῆς και ούρλιζε άπαισία. Μετά ένα λεπτό από τὰ μάτια της άρχισε νά τρέχει πυκτὸ αίμα, ένὸ από τὸ σῶμα της έβγαζαν πράσινοι άρροι!

Τὸ μαρτύριο του δύστυχου ζώου ήταν τόσο άποτρόπαιο ὡστε αγωνιζόμουν νά κρατήσω τήν ταραχή μου. Ο δόκτωρ Χέρτμαν είχε πίεςει πάλι τήν σατανική μηχανή του. Αυτή τή

Και τότε είδαμε κἀνε τρομερό!

φορά ἡ γάτα τινάχτηκε ἔπάνω καὶ ὑστερα ἔμεινε ἀκίνητη.
— Ἔσκασε, μὰς εἶπε μ' ἀπάθεια ὁ δόκτωρ.

Κι' ἄφησε τοὺς βοηθοὺς του νὰ τὴν θυγάουν ἀπὸ τὸ γαλινό κίθωτο καὶ νὰ τὴν τοποθετήσουν σ' ἕνα ἄλλο μεταλλικὸ τραπέζι. Ὑστερα πῆρε τὰ νοσήρια του, ἔσκαψε τὸ στήθος της καὶ τότε εἶδαμε κάτι τρομερό. Τὰ σπλάχνα τοῦ ζώου εἶχαν πολυτοποιηθῇ καὶ εἶχαν μαυρίσει. Ἐμεῖς δὲν καταλαβαίναμε τίποτε.

— Ἀν' ὑποθέσουμε, μὰς ἐξήγησε ὁ Χέρτμαν, ὅτι ἔνας τέτοιος λευκὸς κανὼν σκορπίζονταν στὶς ἐχθρικές γραμμὲς τοῦ Μετώπου, εἰμαι βέβαιος, ὅτι θὰ εἶχε τὰ ἴδια ἀποτελέσματα!

— Ὅλοι μας εἶχαμε χλωμιάσει. Μόνον ὁ χημικὸς Χέρτμαν χαμογελοῦσε εὐχαριστημένος. Δὲν ξέρω γιατί ἔκλειν τὴν στιγμή μού ἔδωσε τὴν ἐντύπωσιν ἑνὸς παράφρονος ἐγκληματίου.

Φύγαμε ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ κόμητος τῆς Φλάνδρας μὲ ἕνα περιεργὸ φόβο στὴν καρδιά. Εἶχαμε καταλάβει, ὅτι αὐτὸ τὸ νέο ὄπλο τῆς Γερμανίας ἦταν ἀνάνθρωπο. Νομίζαμε δὲ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἐρχομαυνοποιεῖτο. Δυστυχῶς ὅμως ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἀνάγκασε τὴν Γερμανία νὰ ἐγκαταλείψῃ κάθε ἀίσθηματισμὸ. Καὶ ἔτσι τὰ ἀσφυζιογόνα σκόρπισαν τὸν θάνατον σ' ἑκατομμύρια ἀδῶν ἀνθρώπων.

Στὴν μέτεπειτα δρᾶσι μου πολλὲς φορές μού δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ νοσοκομεῖα γεμάτα ἀπὸ θύματα τῶν ἀσφυζιογόνων. Ἦταν τὸ πιὸ ἀνατριχιαστικὸ θέαμα τοῦ πολέμου. Θυμᾶμαι μάλιστα, μιά φορὰ τότε πού ὑπηρετοῦσα ὡς νοσοκόμος σ' ἕνα γαλλικὸ νοσοκομεῖο, τὴν ἐξῆς σκηνή:

— Ὑστερ' ἀπὸ μιά πολὺνεκρὴ μάνη, τὰ αὐτοκίνητα τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ μᾶς ἔφεραν ἕνα πλήθος τραυματίες. Οἱ περισσότεροι ἦταν σὲ τραγικὴ κατάστασι. Εἶχαν τυφλωθῇ ἀπὸ τ' ἀσφυζιογόνα καὶ εἶχαν κομματιασμένα τὰ σπλάχνα τους. Βογοῦσαν σπαραχτικά παὶ πέθαιναν ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον. Ἀέχαστος θὰ μού μείνῃ ὁ θάνατος ἑνὸς Γάλλου ταγματάρχου, πού εἶχε κερδίσει τὰ γαλόνια του σὸ μέτωπο καὶ τοῦ εἶχαν στολίσῃ τὸ στήθος μὲ παράσημα ἀνδρείας. Στὶς τελευταῖες του στιγμὲς μὲ φώναζε κοντὰ του καὶ μού εἶπε:

— Ἡ Γερμανία ἔκανε ἕνα ἀσυγχώρητο ἐγκλημα. Ἀνακάλυψε τ' ἀσφυζιογόνα.

Κι' ἐγώ, γιατί νὰ τὸ κρύβω, ντράπηκα γιὰ τοὺς συμπατριώτας μου. Ὁ πόλεμος μὲ τὰ ἀσφυζιογόνα ἦταν ἀπάθρωςος!

Αὐτὰ γράφει ἡ φρουλὴν Πτόκτωρ στ' «Ἀπομνημονεύματά» της. Μὰ καθὼς ξέρετε καὶ σήμερα ἀκόμη ὅλα τὰ κράτη ἐτοιμάζονται μυστικά γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἕναν νέο χημικὸ πόλεμο. Καὶ τὰς προόδους τῆς... ἐπιστήμης θὰ τίς πληρώσουν μὲ τὴ ζωὴ τους πολλὲς χιλιάδες ἀνθρώπων, ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως σὸ παγκόσμιο αἵματοκύλισμα τὸ 1914

— 18 ANTRE ΣΑΡΠΑΝΤΙΕ

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΕΣ

9 Ὁκτωβρίου 1547. — Γέννησις τοῦ μεγάλου Ἰωάννου συγγραφέως Μιχαὴλ Κερβάντες.

12 Ὁκτωβρίου 1924. — Θάνατος τοῦ Ἀνατόλ Φράνς.

14 Ὁκτωβρίου 1822. — Γάμος τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ καὶ τῆς Ἀδελᾶς Φουσέ.

15 Ὁκτωβρίου 1844. — Γέννησις τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ φιλοσόφου Φρειδερίκου Νίτσε.

18 Ὁκτωβρίου 1745. — Θάνατος τοῦ περιφήμου Ἰρλανδοῦ μυθιστοριογράφου Σούιφτ, τοῦ συγγραφέως τῶν «Ταξιδίων τοῦ Γκιούλιβερ».

20 Ὁκτωβρίου 1762. — Γέννησις τοῦ διασημοῦ Γαλλοῦ ἐλληνιστοῦ ποιητοῦ Ἀντρέ Σενιέ.

22 Ὁκτωβρίου 1844. — Γέννησις τῆς Σάρας Μπερνάρ.

22 Ὁκτωβρίου 1872. — Θάνατος τοῦ διασημοῦ Γάλλου ποιητοῦ Θεοφίλου Γκατιέ.

24 Ὁκτωβρίου 1883. — Ντεμποῦτο τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ Ραβμόνδου Πουανκαρέ στὴ δημοσιογραφία μὲ τὸ ψευδώνυμο Σερχῶ.

ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΚΕΦΙ

ΜΙΚΡΟΙ ΕΥΘΥΜΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

(Ἀπὸ τὰ ξένα σατυρικά φύλλα)

Ἡ διεύθυνσις τῶν Ἑγγοστασιῶν ἠλεκτροπαραγωγῆς τῆς Λειψίας, μὴ θεωροῦσα ἐπαρκεῖς τὸ νὰ χαιρετστούναι οἱ ὑπάλληλοί της μὲ τὸ περίφημο: — Χάιλ Χίτλερ! (Ζήτω ὁ Χίτλερ), τοὺς ἐπέβαλε ἐπὶ πλέον ν' ἀρχίζουν καὶ νὰ τελειώνουν ὅλες τίς τηλεφωνικὰς συνομιλίαις των μὲ τὸ — Χάιλ Χίτλερ!

Ἔτσι ἀκούει κανεὶς συχνὰ στὰ τηλέφωνα τῆς Λειψίας διαλόγους, ὁποῖοι δέξιν:

— Ἐμπρός; φωνάζει ὁ πελάτης πού τοῦ τηλεφωνοῦν ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία.

— Χάιλ Χίτλερ! τοῦ ἀπαντᾷ μιά φωνή. Κύριε, ἂν δὲν πληρώσετε ὡς αὐτὸν τὸ λογαριασμὸ σας, θὰ σᾶς κόψουμε τὸ ρεῦμα σας. Χάιλ Χίτλερ!

Ὁ Γαλιλὸν μπαίνει στὸ τραῖνο σ' ἕνα βαγόνι, στὸ ὁποῖο κάθονται ἔξω ἄτομα, τρία σὲ κάθε πάγκο. Κάθεται καὶ αὐτὸς καὶ κοιτάζει διαδοχικὰ τοὺς δύο πάγκους.

— Διὰβόλε! λέει. Σ' αὐτὸν τὸν πάγκο ἀπέναντι κάθονται τρεῖς, ἐνὼ ἐδῶ ἡμεῖς τέσσερες...

Καὶ πηγαίνει καὶ κάθεται στὸν ἄλλο πάγκο!...

Ὁ συνταγματάρχης πλησιάζει ἕνα διοικητικὸ λοχία καὶ τὸν ρωτᾷ:

— Τι εἶνε αὐτὰ πού φορᾷς;

— Γαλιὰ, συνταγματάρχα μου.

— Καὶ γιατί φορᾷς γαλιὰ; Μοῦ φαίνεται πὼς τὸ ἀπαγορεύει ὁ κανονισμός.

— Συνταγματάρχα μου, εἰμαι μόνωφ.

— Μὰ καὶ ἐγὼ εἰμαι μόνωφ. Ἀφοῦ λοιπὸν φορᾷς ἐσὺ γαλιὰ, τί πρέπει νὰ φορέσω ἐγὼ πού εἰμαι ἀνώτερός σου; Τηλεσκόπια;...

Ἐνας καινούργιος ὑπηρετὴς προσλαμβάνεται σὲ μιά θεοφοβούμενη οἰκογένεια.

— Ἐδῶ πηγαίνουμε καθε Κυριακὴ στὴν Ἐκκλησίαν, τοῦ λέει ὁ κύριός του.

— Ὁραῖα!

— Ἐξομολογοῦμεθα μιά φορὰ τὸ μῆνα.

— Ὁραῖα!

— Καὶ μεταλαμβάνουμε καθε δεκαπέντε μέρες.

— Ὁραῖα! Ἐλπίζω μόνον ὅτι θὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν σας στὸ μισθό... τὴν παραπάνω σὺντὴ δουλεῖ! ἀποκρίνεται ἀτάσχα ὁ ὑπηρετῆς.

Μιά χωρική μπαίνει γιὰ πρώτη φορὰ ὑπηρετρία στὴν πρωτεύουσα. Βλέποντας λοιπὸν τοὺς κυρίους της νὰ κάνουν καθημερινῶς μπάνιο, χεῖμῶνα —καλοκαίρι — ἀναρωτιέται μ' ἄποριαν.

— Κάνουν κάθε μέρα μπάνιο; ... Ἀσφαλῶς ὅδχουν γερὴ χρᾶσι γιὰ νὰ μὴν ἀρρωστούνουν!...

— Μπατίστ! λέει ὁ κόμης στὸν ἱπποκόμο του. Αὐτὴ ἡ βρωμία πού δινεις στ' ἄλογα δὲν ἀξίζει τίποτε...

— Μὰ εἶνε ἡ ἴδια, αὐτὴ πού τρώνε πάντοτε...

— Πιθανόν, μὰ σοῦ εἶπα δὲν ἀξίζει τίποτε...

— Τὰ ἄλογα ὅμως τὴν τρώνε...

— Καὶ τί ἀποδεικνύει αὐτό;

Τότε ὁ Μπατίστ ὑψώνοντας τοὺς ὤμους του ἀπαντᾷ:

— Ὅτι ἔχετε ἀτίλως καλύτερο γούστο ἀπὸ τ' ἄλογα στὴν τροφὴ σας...

Ὁ γιατρός διέταξε τὸν Ζωρὴ νὰ κἀν μιά ὥρα τὴν ἡμέρα περίπατο μὲ ἀμῶξι.

Ὁ Ζωρὴ, ἀρχίζοντας τὴν κούρα του, μπαίνει σ' ἕνα ἀμάξι, τὸ ὁποῖο ξεκινᾷ ἀμέσως μὲ καλπασιμὸ.

— Ἐ! Ἐ! φωνάζει στὸν ἀμαξῆ. Ὅχι τόσο γρήγορα!... Μὲ τὸ δρόμο πού πῆρες, ἡ ὥρα θὰ περάσῃ σὲ... δέκα λεπτά!...

